

FOLKETINGETS EU-OPLYSNING

Christiansborg
1240 København K
telefon 3337 3337
fax 3337 3330
euopl@folketinget.dk
www.eu-oplysningen.dk

NR. 4

NOVEMBER 2007

EF-Domstolen EU's dømmende myndighed

EF-Domstolen — eller bare Domstolen, som den også kaldes — har til opgave at »værne om lov og ret ved fortolkningen og anvendelsen af denne traktat«, som det lyder i EF-traktaten.

Det betyder, at EF-Domstolen skal tage stilling til, om EU-lovgivningen bliver overholdt. Fællesskabsretten, der består af traktaterne og direktiver, forordninger og beslutninger / afgørelser samt domspraksis, er en selvstændig retsorden, som er fælles for alle medlemslande i EU.

Lidt historie

Ideen om, at der skulle være en domstol i EU, opstod allerede i 1952 med indgåelsen af den første traktat i det europæiske samarbejde. Traktaten om Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab indførte en dømmende myndighed, som fik til opgave at være vogter af den nye europæiske retsorden. Den dømmende myndighed blev kaldt Domstolen.

Domstolens opbygning

EF-Domstolen består af én dommer fra hvert medlemsland udnævnt af regeringerne for 6 år ad gangen med mulighed for genvalg. Dommerne skal ligesom medlemmerne af Revisionsretten og kommissærerne være uafhængige. Det betyder, at den danske dommer for eksempel ikke må tage særligt hensyn til danske interesser. Den danske dommer ved Domstolen hedder Lars Bay Larsen. Han er tidligere afdelingschef i Justitsministeriet og højesteretsdommer.

Med inspiration fra den franske administrative domstol bistår Domstolen i konkrete sager af en såkaldt generaladvokat. Der er i alt otte generaladvokater ved Domstolen, og deres opgave er at fremsætte et begrundet forslag til afgørelse i Domstolens sager. Det er dommerne, som afsiger den endelige dom. De tager udgangspunkt i generaladvokatens forslag til afgørelse, men de er ikke forpligtede til at følge det.

... VIDSTE DU?

Domstolen har idømt Frankrig en bøde på 600 mio. kroner. Det skyldes, at Frankrig gentagne gange har undladt at rette sig efter en afgørelse fra Domstolen fra 1991 om gennemførelse af EU's regler om fiskerikontrol.

LISSABON-TRAKTATEN

Med gennemførelse af den nye traktat vil EF-Domstolen ændre navn til Den Europæiske Unions Domstol eller EU-Domstolen. Når den ikke allerede i dag hedder sådan, skyldes det, at Domstolen alene har en generel kompetence til at dømme inden for den del af det europæiske samarbejde, der er beskrevet i EF-traktaten, dvs. områder som eksempelvis det indre marked, miljø og landbrug, Retspolitik samt udenrigs- og sikkerhedspolitik hører derimod hjemme i EU-traktaten, og her har Domstolen kun adgang til at afsige domme i et nærmere begrænset omfang.

Med de forestående traktatændringer bliver selve EF-traktaten omdøbt til Traktat om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Samtidig vil rets- og politisamarbejdet blive overstatsligt og efter en overgangsperiode blive underlagt Domstolens kontrol.

Retten i Første Instans

Op gennem historien har Domstolen år efter år behandlet et stigende antal sager. For at klare det forøgede arbejdspressen uden længere sagsbehandlingstider blev der i 1989 i tilknytning til Domstolen oprettet Retten i Første Instans.

Udover muligheden for at behandle flere sager betød Retten i Første Instans også i nogen grad indførelse af et to-instans-system, et klagesystem.

Hvad kan Domstolen?

Domstolen dømmer i sager, der er omfattet af EF-traktaten. Det betyder, at Domstolens arbejde primært vedrører det overstatslige samarbejde i EU. Det overstatslige samarbejde betegner områder, hvor medlemsstaterne har givet EU mulighed for at lave regler, som gælder direkte for borgerne og ikke kun for selve staterne. Kun under særlige omstændigheder har Domstolen ret til at dømme på områder, der vedrører det mellemstatslige politisamarbejde og det retlige samarbejde.

EF-Domstolen kan behandle flere forskellige sagstyper, hvoraf de hyppigste er:

Præjudicielle sager

Medlemsstaternes domstole behandler ofte sager, som tager udgangspunkt i EU-lovgivning. Hvis der opstår tvivl om fortolkningen eller gyldigheden af EU-lovgivningen kan, og i visse tilfælde skal, de nationale domstole spørge EF-Domstolen til råds. Det sker ved en såkaldt præjudiciel forelæggelse. Præjudiciel betyder, at EF-Domstolen tager juridisk stilling til en sag, førend den nationale domstol afsiger sin dom — en form for bindende juridisk rådgivning. De nationale domstole er forpligtede til at anvende EF-Domstolens præjudicielle afgørelse i den konkrete sag.

Denne praksis er sat i værk for at sikre en større grad af ensartethed i de nationale domstoles fortolkning og anvendelse af EU-retten.

Direkte søgsmål

Direkte søgsmål kan vedrøre en række sager, eksempelvis sager om traktatbrud (iværksæt-

tes typisk af Kommissionen), passivitet (f.eks. hvis Rådet i strid med traktaten har undladt at træffe en afgørelse), EU's erstatningsansvar (EU som skadevolder) og gyldigheden af EU-retsakter. I forbindelse med sager om traktatbrud skal medlemsstaten straks bringe overtrædelsen til ophør, hvis Domstolen fastslår, at traktaten ikke er overholdt. Sker det ikke, kan EF-Domstolen pålægge medlemsstaten tvangsbøder.

Domme afsagt af nationale domstole kan ikke ankes til EF-Domstolen.

Anlæggelse af en sag

En borger kan ikke på samme måde, som det er tilfældet ved nationale domstole, anlægge sag ved EF-Domstolen mod en anden person. En borger kan kun anlægge sag ved Domstolen, hvis det omhandler prøvelse af en beslutning, som er truffet af en EU-institution, og hvis beslutningen berører ham umiddelbart og individuelt.

EF-Domstolens afgørelser er altid bindende for sagens parter. Medlemsstaterne har forpligtet sig til at efterleve Domstolens afgørelser. Det gør, at EU adskiller sig fra andre internationale organisationer, hvor nationalstaterne i juridisk forstand har bevaret deres suverænitet.

Efter Nice-traktaten

Nice-traktaten gav mulighed for at Rådet med enstemmighed kan oprette såkaldt »særlige retsinstanser« og dermed udvide EF-Domstolens kompetence. En særlig retsinstans' afgørelser kan i nogle tilfælde appelleres til Retten i Første Instans.

Hidtil er Rådet blevet enige om at oprette én særlig retsinstans, EU-Personaleretten, som siden 1. november 2007 behandler personale-sager for EU's ansatte.

Retten i Første Instans har med Nice-traktaten også som noget nyt fået kompetence i sager om prøvelse af retsakters lovlighed, passivitets-spørgsmål, erstatningssager og sager vedrørende kontraktansvar. Desuden har Retten i Første Instans fået kompetence til at afgøre visse præjudicielle spørgsmål.

DOMSTOLENS OPBYGNING

	Domstolen	Retten i første instans
Dommere	27	27
Oprettelse	1952	1989
Hjemsted	Luxembourg	Luxembourg

Domstolen skal have lige så mange dommere, som der er EU-lande. Domstolens administration ledes af en justitssekretær med ca. 1.000 medarbejdere.